

ОПШТИНА БРОД

Анализа анкете привредника и предузетника општине Брод о условима пословања, квалитету комуналних услуга и потребама за радном снагом

Увод

Одсјек за локални развој општине Брод провео је у периоду јун-јул 2018. године, анкету међу привредним субјектима који послују на територији општине Брод, у циљу прикупљања информација о мишљењу привредног сектора о пословном амбијенту на подручју Општине. Сврха ове анкете је била да се обезбједе корисне и поуздане информације за Општинску управу које се односе на мишљења и ставове привредника и предузетника, а све у циљу креирања повољног пословног амбијента.

Анкетни упитник је састављен од 25 питања, разврстаних у три групе, а то су услови пословања на локалном и републичком нивоу, квалитет јавних услуга и радна снага. Постављана питања су имала за циљ да установе каква је генерално пословна клима у општини Брод, као и да установе задовољство привредника квалитетом локалне самоуправе, институција на нивоу РС и БиХ.

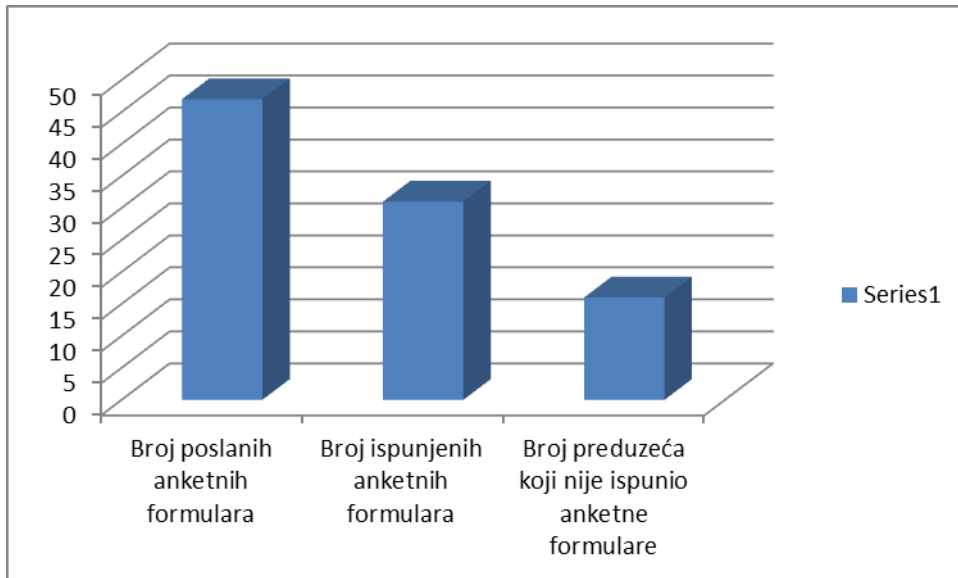
Сврха анкете

Сврха анкете је да се добију информације које ће помоћи општини Брод да на квалитетнији и систематски начин управља развојем приватног сектора и економским развојем Општине, те да провери задовољство приватног пословног сектора услугама општинске администрације, као и комуналним услугама, а у циљу унапређења јавно-приватног дијалога општине Брод и дефинисања будућих тема за заједничко разматрање и рјешавање, путем јавно-приватног дијалога. Анкета је такође имала за циљ да се добију информације о будућим плановима предузећа, планираним инвестицијама, као и потребом за радном снагом.

Коначан циљ ове анкете јесте подизање стандарда услуга и мјера које пружа општинска управа општине Брод са својим Јавним предузећима и Јавним установама, ради стварања повољног пословног амбијента за привреднике који тренутно раде на подручју општине Брод, као и привлачење нових инвеститора.

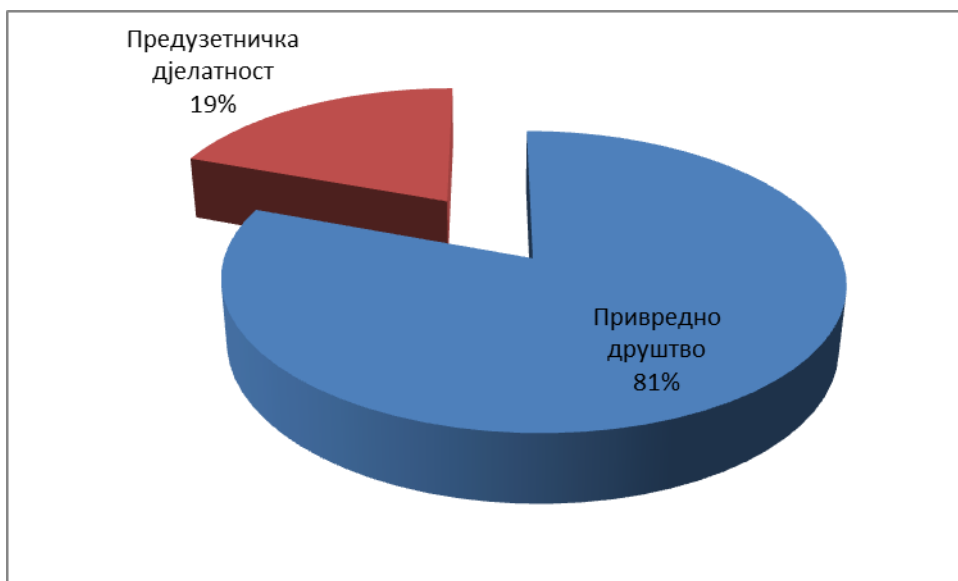
Методологија

У сврху ове анкете припремљен је анкетни упитник, који је упућен на 47 адреса привредника и предузетника који раде на територији општине Брод. Од тог броја 31 (66%) пословни субјект је доставио попуњен упитник, док 16 (44%) пословних субјеката није желило да учествују у анкети. Од 31 анкетираних, 8 пословних субјеката је попунило анкетни упитник и доставило га путем електронске поште у предложеном року (*Графикон бр.1*). Привреднике и предузетнике који нису испунили упитнике посетили су запослени у Одсјеку за локални развој и у директном разговору (лице у лице) са власницима или руководиоцима попунили анкетни упитник. Два власника предузећа су били одсутни из града па су попунили анкету путем телефона.

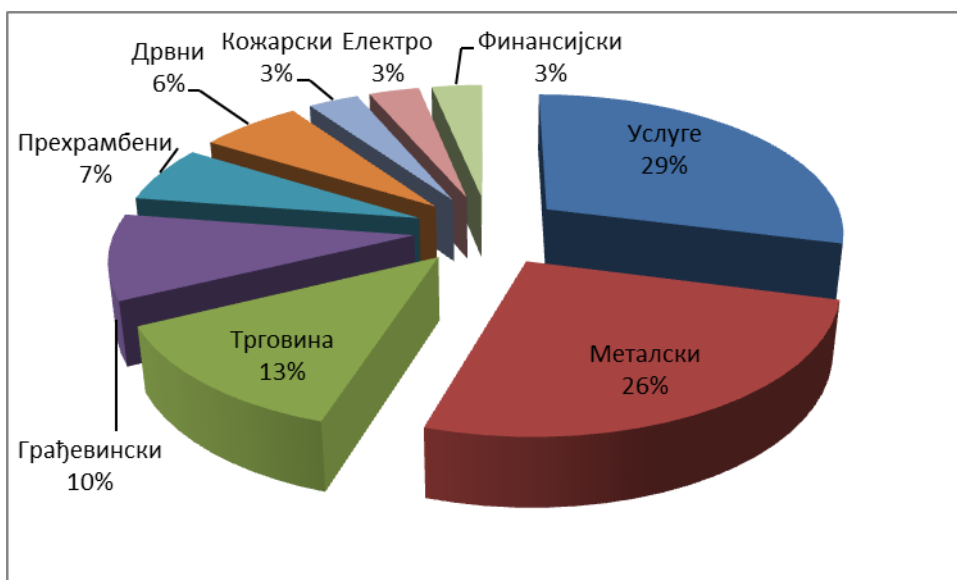
Графикон бр.1 : Број анкетираних привредника

У анкети је учествовало 25 (81%) привредних друштава и 6 (19%) предузетника са сједиштем на територији општине Брод(Графикон бр.2).

Графикон бр.2 : Структура анкетираних привредника

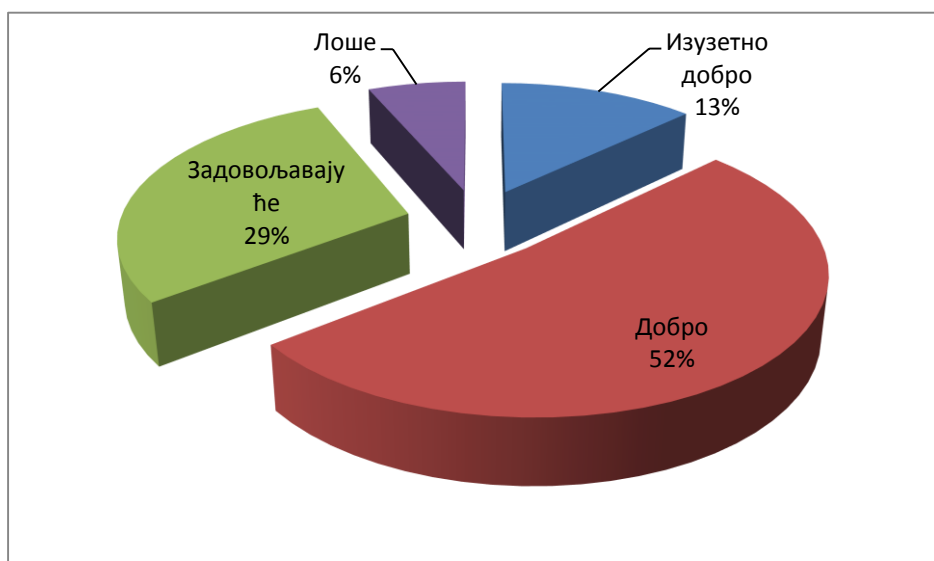
Анкетирани привредни субјекти послују у следећим секторима: 9 (29%) у сектору услуга, 8 (26%) у металском сектору, 4 (13%) у трговинском сектору, 3 (10%) у грађевинском сектору, по 2 (6%) предузећа у дрвном и прехранбеном сектору и по 1 (3%) предузеће у кожарском, електро и финансијском сектору (Графикон бр.3).

Графикон бр.3 : Структура анкетираних према секторима у којим послују

1. Ваше мишљење о Броду као мјесту за пословање

На питање о Броду као мјесту за пословање 16 (52%) анкетираних је окарактерисало као добро, 9 (29%) задовољавајуће, 4 (13%) изузетно добро и 2 (6%) као лоше (Графикон бр.4).

Графикон бр.4 : Мишљење о Броду као мјесту за пословање

2. Које су по Вашем мишљењу позитивне околности за пословање у Броду

На ово питање 28 анкетираних дало је одговор, док 3 испитаника нису навели ништа. По мишљењу анкетираних ово су позитивне околности за пословање у Броду (Табела бр.1).

Р.б.	Позитивне околности за пословање у Броду	Број анкетираних
1.	Добар географски положај	17
2.	Близина Европске уније	9
3.	Добра сарадња са Општинском управом	5
4.	Близина ауто-пута	3
5.	Саобраћајна повезаност	3
6.	Повољне цијене земљишта	1
7.	Ниске административне таксе	1
8.	Уређено тржиште	1
9.	Рафинерија нафте	1

Табела бр.1 : Позитивне околности за пословање у Броду

3. Које су по Вашем мишљењу негативне околности за пословање у Броду

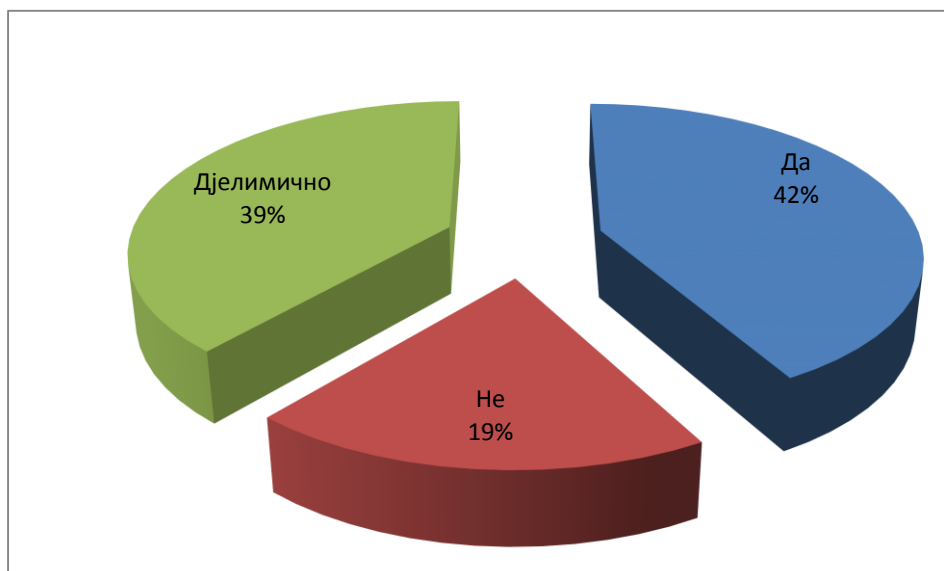
На ово питање 25 анкетираних дало је одговор, док 6 испитаника нису навели ништа. По мишљењу анкетираних ово су негативне околности за пословање у Броду (Табела бр.2).

Р.б.	Негативне околности за пословање у Броду	Број анкетираних
1.	Мали број становника	9
2.	Недостатак квалификованих радника	4
3.	Одлив радне снаге	4
4.	Недостатак радне снаге	3
5.	Неразвијена привреда (мали број фирми)	3
6.	Нелојална конкуренција	2
7.	Немогућност набавке основних сировина и репроматеријала у непосредној близини	1
8.	Висока цијена нафтних деривата	1
9.	Нерјешени имавинско правни односи	1
10.	Лоше рјешен гранични прелаз	1
11.	Неизвршена адекватна категоризација земљишта за пољопривреду	1
12.	Мањак комуникације између предузећа и општине	1
13.	Висока фискална и парафискална давања	1
14.	Затвореност становника и привредника према окружењу	1
15.	Дотрајала инфраструктура	1
16.	Недовољна брига општине о привредним друштвима и мањак иницијативе за помоћ истима	1

Табела бр.2 : Негативне околности за пословање у Броду

4. Да ли су на државном/републичком нивоу створени повољни пословни услови за раст и развој Вашег привредног субјекта

На ово питање 13 (42%) испитаника је одговорило са „Да“, 12 (39%) са „Дјелимично“ и 6 (19%) са „Не“ (Графикон бр.5).

Графикон бр.5 : Повољни пословни услови за раст и развој предузећа на државном/републичком нивоу

5. Уколико претходни одговор није позитиван, наведите који прописи и мјере органа на вишем нивоу негативно утичу на пословање Вашег привредног субјекта

На ово питање 7 анкетираних дало је одговор, док 24 испитаника нису навели ништа. По мишљењу анкетираних ово су прописи и мјере органа на вишем нивоу који негативно утичу на пословање привредних субјекта.

- Превисоки намети и пореске обавезе
- Проблем плаћања ПДВ-а по испостављеној фактури, умјесто по наплати фактуре од купца
- Преоштри критеријуми за додјелу лиценци за извођење радова.
- Превисока су издвајања и оптерећења плата, а поједини намети и неразумљиви и недопустиви
- Претјерана бирократија
- Нелојална конкуренција - нерегистроване фирме. Недовољно подстицајних средстава
- Мањак иницијатива за помоћ привредницима

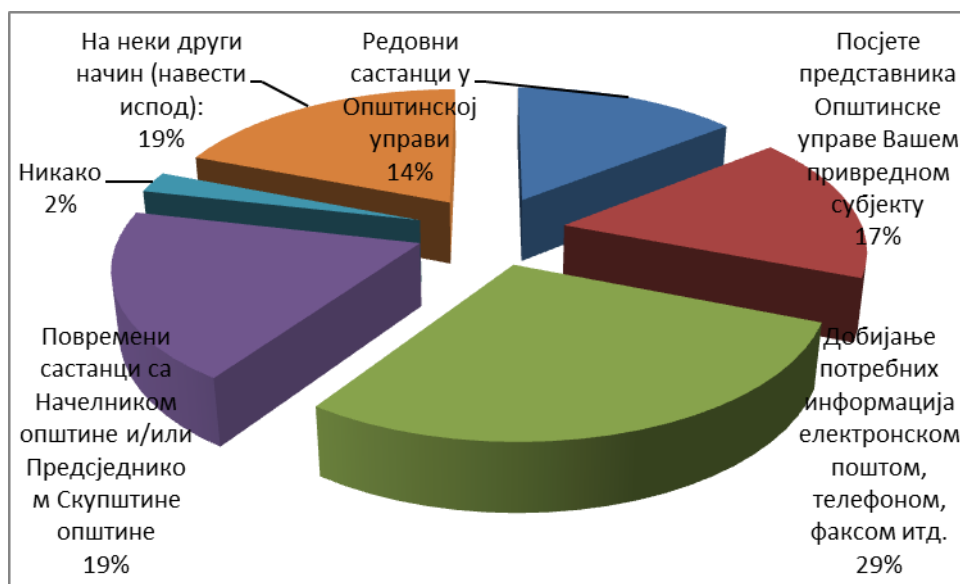
6. На који начин сте до сада комуницирали са Општинском управом

На ово питање је одговорило 30 испитаника, док један анкетирани није дао одговор (Табела бр.3 и Графикон бр.6).

Р.б.	Начин комуникације са Општинском управом	Одговор
------	--	---------

1.	Редовни састанци у Општинској управи	6
2.	Посјете представника Општинске управе Вашем привредном субјекту	7
3.	Добијање потребних информација електронском поштом, телефоном, факсом итд.	12
4.	Повремени састанци са Начелником општине и/или Предсједником Скупштине општине	8
5.	Никако	1
6.	На неки други начин	8

Табела бр.3 : Начин комуникације са Општинском управом

Графикон бр.6 : Начин комуникације са Општинском управом

Осам испитаника је навело да комуницира са Општинском управом „на други начин“ и то:

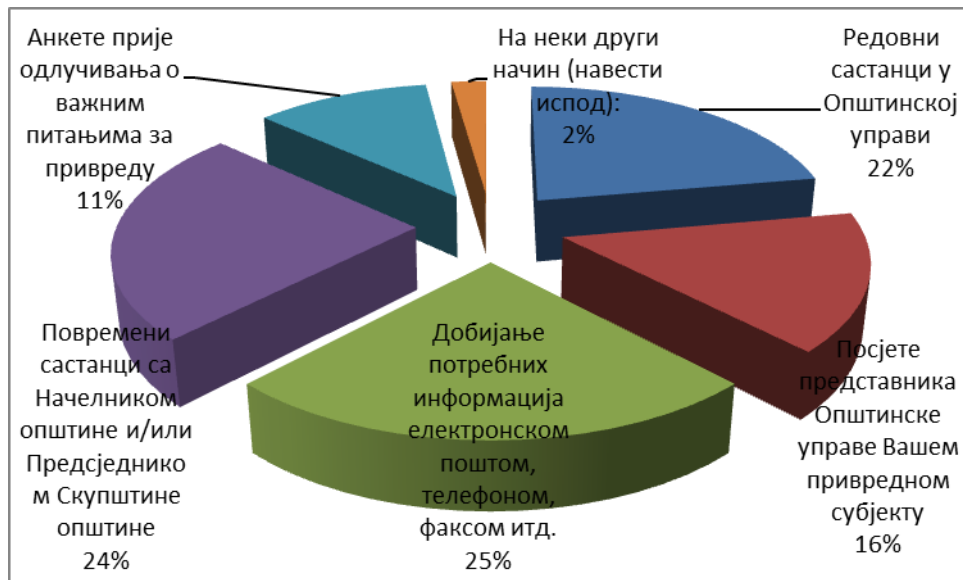
- Директан контакт са одјељењима и службама у Општинској управи
- као члан Привредног савјета

7. На који начин желите да убудуће комуницирате са Општинском управом

На ово питање одговорило је 25 анкетираних, док 6 испитаника није дало одговор (Табела бр.4 и Графикон бр.7).

Р.б.	Начин на који желите да комуницирате са Општинском управом	Одговор
1.	Редовни састанци у Општинској управи	10
2.	Посјете представника Општинске управе Вашем привредном субјекту	7
3.	Добијање потребних информација електронском поштом, телефоном, факсом итд.	11
4.	Повремени састанци са Начелником општине и/или Предсједником Скупштине општине	11
5.	Анкете прије одлучивања о важним питањима за привреду	5
6.	На неки други начин	1

Табела бр.4 : Будући начин комуникације са Општинском управом

Графикон бр.7 : Будући начин комуникације са Општинском управом

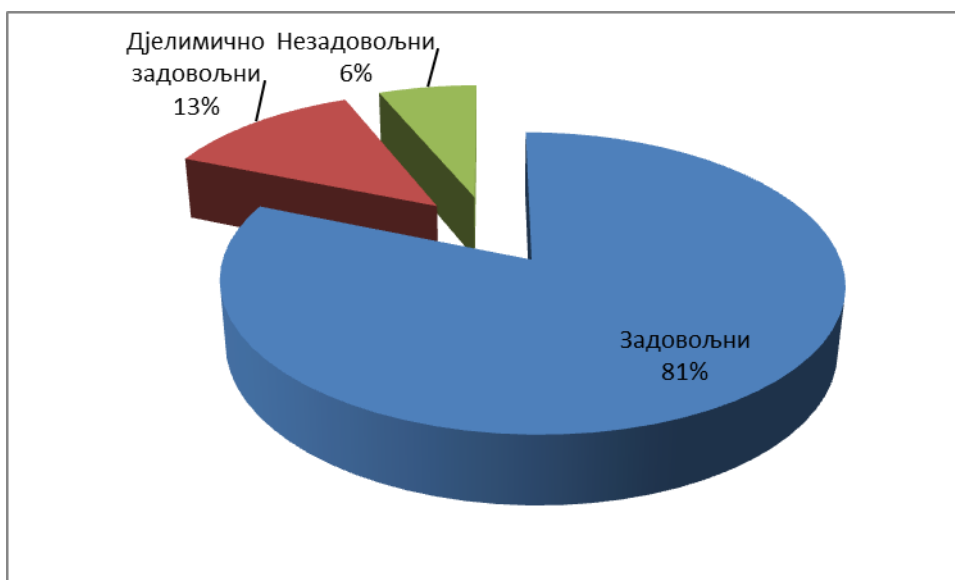
8. Које врсте информација и/или услуга бисте жељели да добијате од Општинске управе

На ово питање одговорило је 16 анкетираних, док 15 испитаника није дало одговор. Информације и/или услуге које би анкетирани жељели да добијају од Општинске управе су:

- Информације о привреди
- Све релевантне информације за пословање (измјене закона, правилника, висине такса и намета, јавни позиви за подршку привреди)
- Информације о погодностима за предузетнике
- Статистички подаци о привреди и пољопривреди
- Информације о радној снази, новим прописима, о локалном аутобуском саобраћају, о изградњи у општини
- Све информације везане за царински терминал, категоризације граничног прелаза и сл.
- Обавјештења о доласку нових инвеститора и упознавању са истим, у циљу успостављања боље сарадње
- Информације о подстицајима и погодностима за пословање
- Информације о унапред планираним радовима у домену дјелатности локалних фирми
- Информације о развоју Општине

9. Да ли сте задовољни начином и брзином издавања рјешења за одобравање обављања предузетничке дјелатности

На ово питање је одговорило 16 анкетираних који су имали искуства са регистравањем предузетничких дјелатности. 81% је задовољно начином и брзином издавања рјешења, 13% је дјелимично задовољно, док је 6% незадовољно (Графикон бр.8).

Графикон бр.8 : Начин и брзина издавања рјешења за одобравање обављања предузетничке дјелатности

10. Уколико претходни одговор није позитиван, наведите разлог Вашег незадовољства

Само један предузетник је навео да је прије десет година имао проблема при регистрацији предузетничке дјелатности, тј. чекао је јако дуго.

11. Имате ли приједлога за унапријеђење рада Општинске управе у односу према привредницима и предузетницима

На ово питање је дало одговор 11 испитаника. Приједлози анкетираних су следећи:

- Инвестициона подршка, промптни одговори на потребе инвеститора
- Обзирност према предузетницима
- Директан контакт са општином
- Боља комуникација, учесталији контакти
- Заједнички наступ на више локалних привредника сличне дјелатности за манифестације, нпр. Сајмови, изложбе, који би доприњели новим пословним контактима
- Убрзати реализацију скупштинских одлука: 1. Одлука о продаји простора (чекао годину и по дана), 2. Одлука о додјели пољопривредног земљишта (плаћа кирију, а није уведен у посјед). Лош систем бодовања у правилнику о пољопривредним подстицајима.
- Приликом планираних радова првенствено би требале бити ангажоване (обавјештене) локалне компаније
- Контакт са привредницима, тј. Савјетодавна улога. Да се привредници обавјештавају о свим законским прописима, условима пословања, унапређењем привредних активности
- Побољшати комуникацију између општинске управе и привредника
- Смањити број радника
- Мало више ажурности и позитивности од стране општинске управе

12. Наведите у којој мјери сте задовољни квалитетом и доступношћу јавних услуга

У табели бр. 5 приказани су резултати испитивања у којој мјери су грађани задовољни квалитетом и доступношћу јавних услуга.

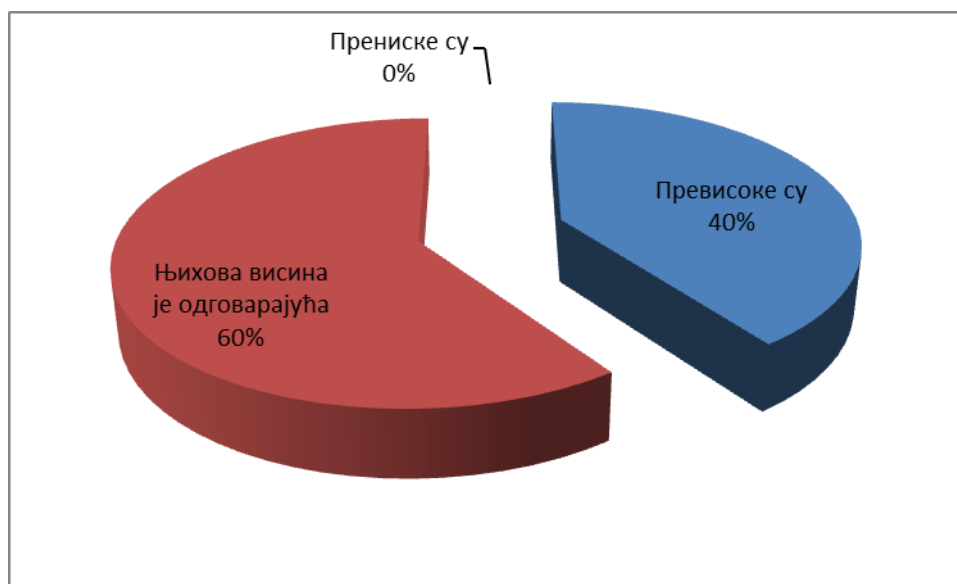
Назив услуге		Број анкетираних	%
Водоснабдијевање	Потпуно задовољни	18	58
	Дјелимично задовољни	13	42
	Незадовољни	0	0
	Немамо мишљење/став о овом питању	0	0
Канализација	Потпуно задовољни	16	52
	Дјелимично задовољни	6	19
	Незадовољни	5	16
	Немамо мишљење/став о овом питању	4	13
Одвоз комуналног отпада	Потпуно задовољни	13	42
	Дјелимично задовољни	14	45
	Незадовољни	3	10
	Немамо мишљење/став о овом питању	1	3
Испорука електричне енергије	Потпуно задовољни	29	94
	Дјелимично задовољни	2	6
	Незадовољни	0	0
	Немамо мишљење/став о овом питању	0	0
Телекомуникационе услуге	Потпуно задовољни	20	65
	Дјелимично задовољни	10	32
	Незадовољни	1	3
	Немамо мишљење/став о овом питању	1	3
Путна инфраструктура	Потпуно задовољни	15	48
	Дјелимично задовољни	15	48
	Незадовољни	1	3
	Немамо мишљење/став о овом питању	2	6
Јавни превоз	Потпуно задовољни	4	13
	Дјелимично задовољни	3	10
	Незадовољни	2	6
	Немамо мишљење/став о овом питању	21	68
Јавна безбједност	Потпуно задовољни	22	71
	Дјелимично задовољни	5	16
	Незадовољни	1	3
	Немамо мишљење/став о овом питању	2	6
Рад инспекцијских служби	Потпуно задовољни	15	48
	Дјелимично задовољни	10	32
	Незадовољни	4	13
	Немамо мишљење/став о овом питању	2	6
Јавна расвјета	Потпуно задовољни	18	58
	Дјелимично задовољни	10	32

	Незадовољни	1	3
	Немамо мишљење/став о овом питању	2	6
Издавање грађевинских дозвола	Потпуно задовољни	12	39
	Дјелимично задовољни	5	16
	Незадовољни	0	0
	Немамо мишљење/став о овом питању	14	45
Организовање јавног паркинга	Потпуно задовољни	15	48
	Дјелимично задовољни	10	32
	Незадовољни	1	3
	Немамо мишљење/став о овом питању	5	16

Табела бр.5 : Квалитет и доступност јавних услуга

13. Ваше мишљење о цијени комуналних услуга (вода, одвоз смећа, канализација и др.)

На ово питање је одговорило 30 анкетираних, док је један испитаник није дао одговор. 12(40%) испитаника сматра да је цијена комуналних услуга превисока, 18 (60%) сматра да је цијена одговарајућа, док ниједан анкетирани не сматра да су сијене прениске (Графикон бр.8).

Графикон бр.9 : Цијена комуналних услуга

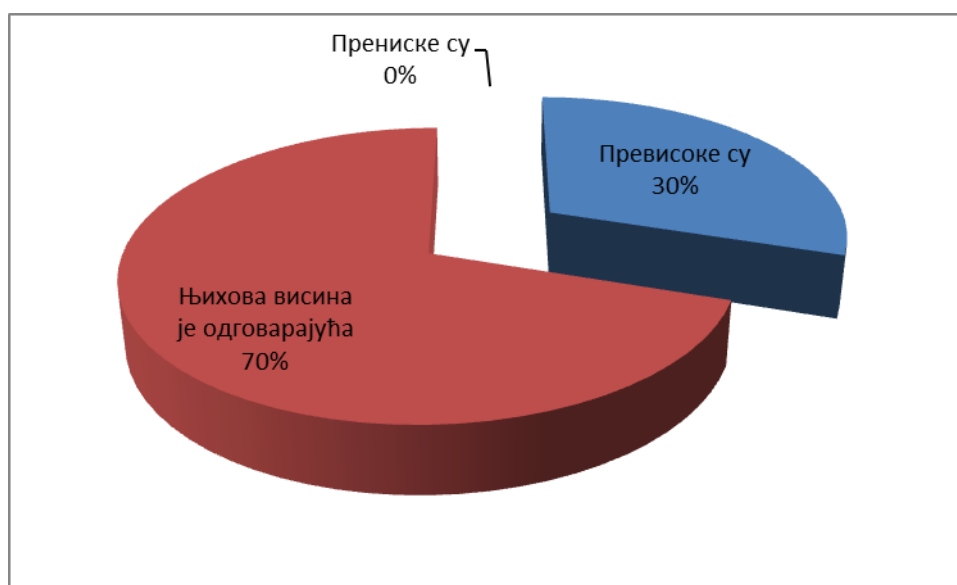
14. Уколико сте на претходно питање одговорили са „превисоке су“, образложите на које тачно комуналне услуге мислите и из којих разлога мислите да их треба смањити

На ово питање одговорило је 9 испитаника:

- Прескуп одвоз контејнерског смећа
- Висока цијена градског грађевинског земљишта, одвоза смећа и телекомуникационих услуга
- Вода, канализација, телекомуникације

- Рачуни за воду су јако високи
- Вода је прескупа
- Скупа вода
- Високе цјене воде и одвоза смећа
- Цијена воде и канализације је изразито висока
- Цијена одвоза смећа је велика и треба организовати сервис контејнера

15. Ваше мишљење о висини административних и комуналних такса и накнада

Графикон бр.10 : Висина административних и комуналних такса и накнада

16. Уколико сте на претходно питање одговорили са „превисоке су“, образложите на које тачно таксе/накнаде мислите и из којих разлога мислите да их треба смањити

На ово питање одговорило је 7 испитаника:

- Комунална накнада. Предлог је да се фирме које почињу са пословањем ослободе ове накнаде на 3-5 година
- Истакнута реклама
- Комунална накнада је висока
- Комуналне накнаде су високе у односу на квалитет пружених услуга
- Комунална накнада је висока
- Комуналне таксе и накнаде су изразито високе
- Превисока комунална такса

17. Колико сте укупно имали запослених (на одређено и неодређено вријеме) на дан?

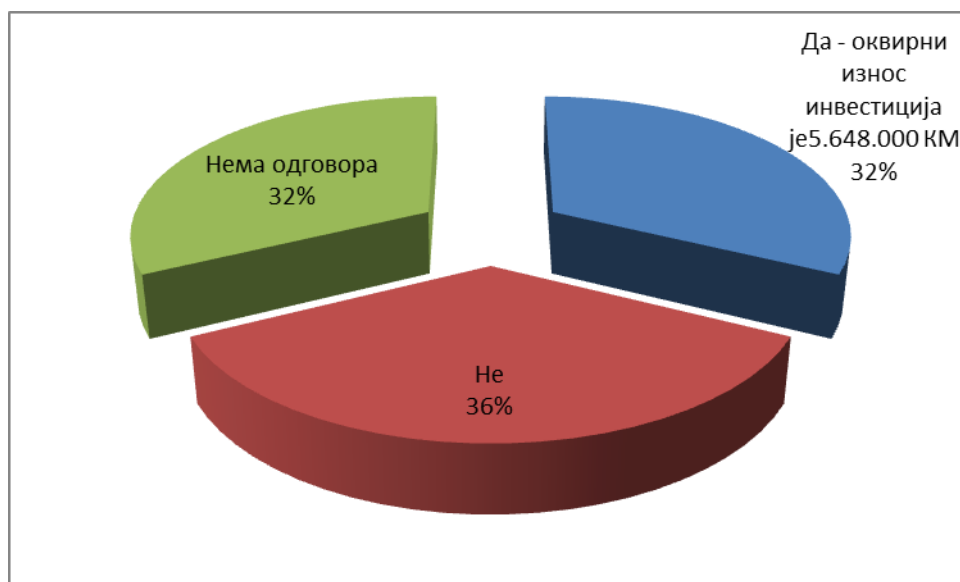

Графикон бр.11 : Број запослених у протекле три године

18. Молимо да наведете оквирни износ инвестиција у протеклом периоду?

На ово питање је одговорило 11 испитаника и према подацима које су нам дали у претходном периоду износ инвестиција је био око 1.607.000 КМ.

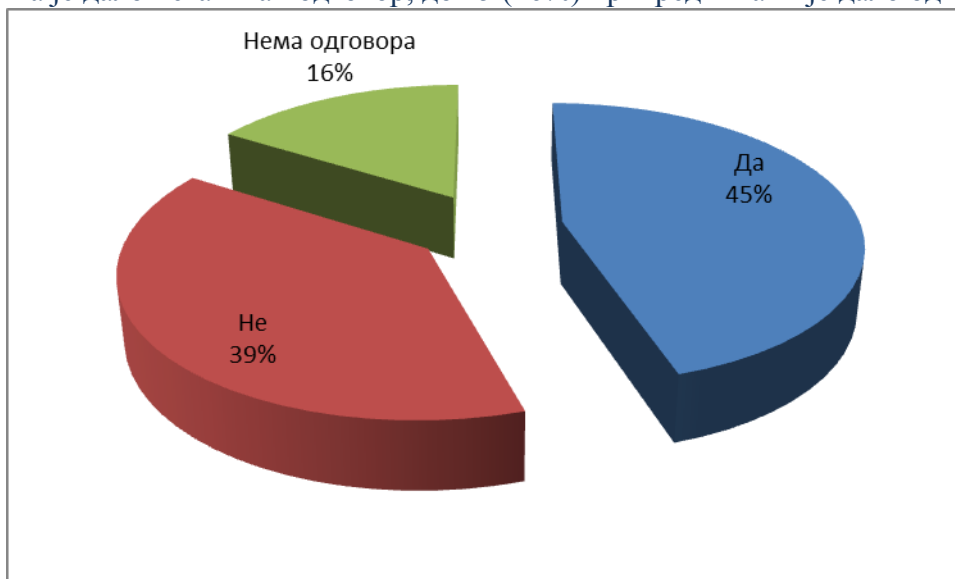
19. Да ли планирате инвестиције у наредној години у циљу повећања производње?

Графикон бр.12 : Планиране инвестиције у наредној години

20. Да ли у току сљедеће године имате намјеру повећати број запослених (навести број)?

На ово питање позитивно је одговорило 14 (45%) привредника и према подацима које су нам дали у наредној години планирају да запосле 114 нових радника. 12 (39%) привредника је дало негативан одговор, док 5 (16%) привредника није дало одговор.

Графикон бр.13 : План повећања броја запослених за следећу годину

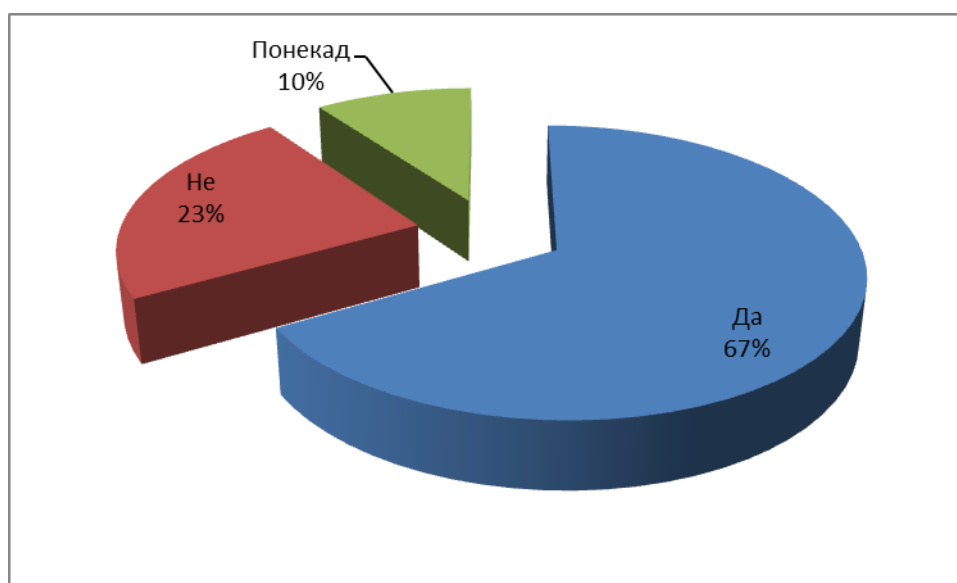
21. Који профил радне снаге ће вам бити потребан у наредној години?

Р.б.	Профил радне снаге
1.	Женска радна снага ССС
2.	Мушка радна снага - електричар и машински техничар
3.	ЦНЦ оператери
4.	Заваривачи
5.	Механичари
6.	Аутомеханичар са искуством
7.	Радници за послове антикорозивне заштите
8.	ССС - технички смјер
9.	Шпедитер
10.	Заваривачи и бравари
11.	Квалификовани радници електро струке, мехатронике, аутоматике, инжењери електротехнике
12.	Месар и конобар
13.	Заваривачи и бравари
14.	Возач моторних возила
15.	Машински инжењери, техничари, бравари, заваривачи
16.	Економски техничар
17.	Инвалидна лица са ССС

Табела бр.6 : Потребна радна снага у следећој години

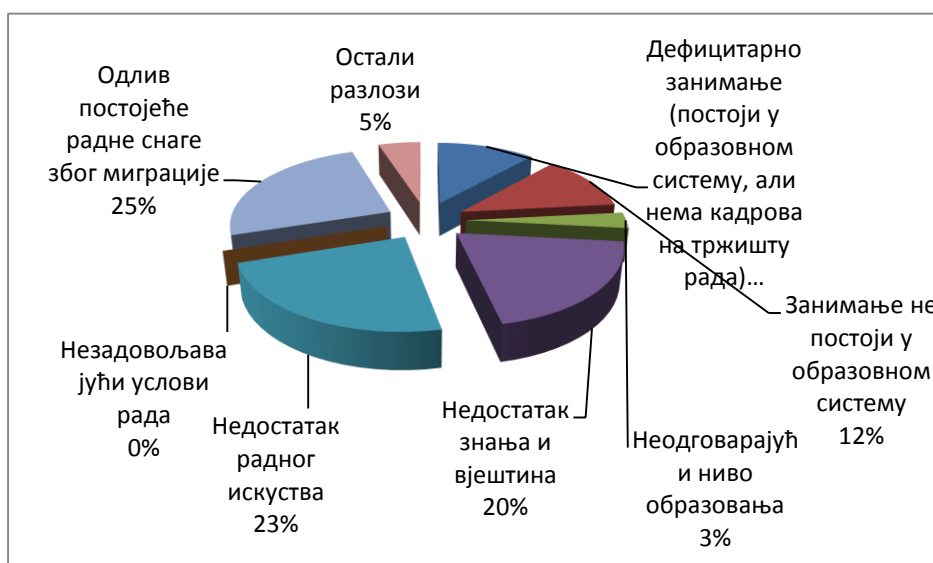
22. Да ли сте имали проблема са недостатком специфичних професија и квалификација радне снаге приликом попуњавања слободних радних мјеста у протеклом периоду?

На ово питање је позитивно је одговорило 20 (67%) испитаника, 7 (23%) испитаника је одговорило са „Не“, 3 (10%) је одговорило „Понекад“, док 1 испитаник није дао одговор на ово питање.

Графикон бр.14 : Проблем недостатка квалификоване радне снаге и специфичних професија

23. Уколико су ваши одговори на претходно питање били „Да“ или „Понекад“, означите по Вашем мишљењу узроке такве ситуације

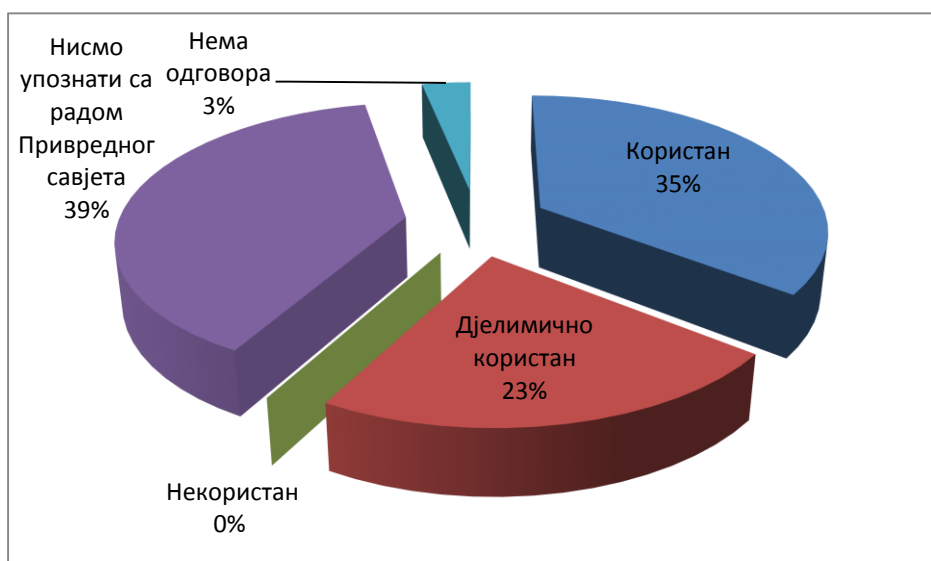
Графикон бр.15 : Разлог недостатка квалификоване радне снаге и специфичних професија

24. Наведите потенцијална рјешења проблема обезбјеђивања адекватне радне снаге

Р.б.	Потенцијална рјешења проблема обезбјеђивања адекватне радне снаге
1.	Најбоље је да се недостајућа занимања уведу у образовни систем
2.	Преквалификација и стручно оспособљавање са промјенама у образовном систему
3.	Увоз радне снаге
4.	Обуке у овој области
5.	Да се ученици средње школе укључе и упознају кроз практичну наставу са шпедитерском дјелатношћу
6.	Обуке радника на захтјев послодавца
7.	Средње школе треба да прилагоде занимања потребама локалне привреде, увести више практичне обуке. Стимулативне стипендије за дефицитарна занимања, али да се студенти обавезу уговором
8.	Подићи просјек плате радницима
9.	Доквалификација и преквалификација
10.	Школовање за возача моторних возила у Броду, првенствено "Д" категорије
11.	Образовни систем мора бити флексибила
12.	Побољшање услова за образовање подстицањем младих за високо школско образовање
13.	Повећање плате
14.	Комуникација између општинске управе са привредницима, да се виде њихове потребе и да се у складу са тим уради политика образовања за следећи период

Табела бр.7 : Потенцијална рјешења проблема обезбјеђивања адекватне радне снаге

25. Да ли сматрате корисним рад Привредног савјета Општине Брод и колико се сугестије Привредног Савјета узимају у обзир?

Графикон бр.16 : Рад привредног савјета

ЗАКЉУЧАК

Увидом у резултате анкете можемо закључити да привредници општине Брод сматрају да је Брод добро мјесто за пословање, чије су главне предности добар географски положај, близина Европске уније и добра сарадња са Општинском управом.

Као главне негативне околности, анкетирани наводе мали број становника, недостатак квалификованих радника и одлив радне снаге.

Већина испитаника сматра да су на државном/републичком нивоу створени повољни услови за раст и развој њихових пословних субјеката. Као негативне мјере и прописи наводе се превисоки намети и пореске обавезе, проблем плаћања ПДВ-а по испостављеној фактури и преоштри критеријуми за додјелу лиценци за извођење радова.

Привредници су најчешће комуницирали са Општинском управом путем електронске поште, телефоном, факсом и сл. и повременим састанцима са Начелником општине и/или Предсједником Скупштине општине. Већина привредника се изјаснила да и даље желе да комуницирају са Општинском управом на исте начине, али да би требало чешће организовати састанке. Информације о привреди, информације везане за пословање (измјене закона, правилника, висина такса и накнада, јавни позиви за подршку привреди) и информације за погодности за предузетнике су информације које би анкетирани хтјели да добијају од Општинске управе Брод.

Већина предузетника је задовољна брзином издавања рјешења за одобравање предузетничке дјелатности.

Привредници сматрају да би инвестициона подршка и промптни одговори на потребе инвеститора, обзирност према привредницима, боља комуникација, учесталији и директни контакти са Општинском управом унапредило сарадњу Општинске управе и привредника и предузетника.

Квалитетом и доступношћу комуналних услуга, анкетирани су у већини случајева потпуно задовољни, осим одвозом комуналног отпада и путном инфраструктуром, а о услугама организовања јавног превоза, грађевинских дозвола и организовању јавног паркинга у већини случајева немају став/мишљење.

Цијеном комуналних услуга је задовољна већина испитаника. А за одвоз контејнерског смећа и воде сматрају прескупим.

Већина сматра да је висина административних и комуналних такса и накнада одговарајућа, а за таксе за истакнуту фирму сматарају да су високе.

Мањи дио анкетираних је одговорио на питање колико су инвестирали у претходном периоду, а према информацијама које су дали у општину Брод је инвестирано око 1.607.000 КМ. Планирани износ инвестиција за наредни период је око 5.648.000 КМ. Нове инвестиције би требало да прати и запошљавање нових радника. Привредници планирају да запосле око 114 нових радника.

Профил радне снаге који ће бити у наредној години су ЦНЦ оператери, заваривачи и бравари, женска радна снага ССС (рад у текстилној индустрији), возачи, механичари, итд.

Велики број испитаника је имао проблем са недостатком специфичних професија, а за узроке сматрају одлив постојеће радне снаге због миграције, недостатак радног искуства, недостатак знања и вјештина. За рјешавање овог проблема привредници предлажу да се недостајућа занимања уведу у постојећи образовни систем, да се организују обуке, доквалификација и преквалификација радне снаге у складу са потребама тржишта рада. Да се ученици средње школе кроз практичну наставу повежу са привредом и да се повећа плата радницима.

На основу графикана број 16. Може се закључити да је 61 % испитаника упознато са радом Привредног савјета. Од упознатих, преко 95 % сматра рад Привредног савјета корисним или дјелимично корисним.

Приједлог мјера и активности:

- Урадити анализу цијене одвоза комуналног отпада и испитати могућност њеног смањења, носиоц активности КП „Комуналац“ – рок: 30.11.2018.године;
- Направити информацију о путној инфраструктури на територији општине Брод – рок: 30.11.2018. године;
- Направити анализу висина накнада и такси за привреднике која треба да покаже да ли постоји могућност да се исте смање, носиоц активности Одјељење за финансије – рок: до 25.10.2018;
- Именовати Савјет за запошљавање и образовање састављен од представника Општине Брод, Завода за запошљавање РС и осталих релевантних институција који треба да се бави проблемима везаним за запошљавање, преквалификацију, доквалификацију и образовање потребне радне снаге – рок: 31.10.2018. године.

Анкету и анализу анкете урадио:

Одсјек за локални развој општине Брод